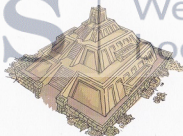
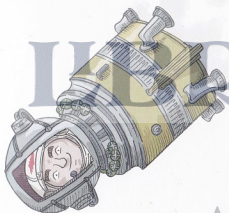

Thiago de Moraes

LITERA

We know
books

ATLAS ISTORIC CU PERSONALITĂȚI

*Cincisprezece civilizații extraordinare,
cu tot cu eroi, ticăloși și câteva hărți minunate*

LITERA
București

Un ghid de navigație pentru cele mai remarcabile,
ingenioase și, pe alocuri, crude

LBRIS

We know
books

LUMI DIN ISTORIE

LUMEA
MESOPOTAMIEI

pagina 9

LUMEA
EGIPTULUI ANTIC

pagina 13

LUMEA
GRECIEI ANTICE

pagina 19

CĂLĂTORII

- pagina 18 -

MODĂ

- pagina 24 -

MÂNCARE

- pagina 40 -

LUMEA
IMPERIULUI
PERSAN

pagina 25

LUMEA
IMPERIULUI
ROMAN

pagina 29

LUMEA
IMPERIULUI MAURYA

pagina 35

LUMEA
DINASTIEI TANG

pagina 41

LIBRIS

We know
books

LUMEA
IMPERIULUI
MONGOL

pagina 47

LUMEA
ETIOPIEI

pagina 69

LUMEA
OTOMANĂ

pagina 53

LUMEA
AMERICANĂ

pagina 75

LUMEA
IMPERIULUI INCA

pagina 57

LUMEA
IMPERIULUI
RUS

pagina 81

LUMEA
EXPLORATORILOR
EUROPENI

pagina 63

MIJLOACE DE
COMUNICARE

- pagina 62 -

MEDICINA

- pagina 74 -

RĂZBOAIILE
MONDIALE

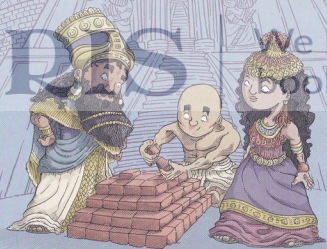
- pagina 86 -

LUMEA
GLOBALIZATĂ

pagina 87

LEBRS

We know
books

Lumea Mesopotamiei

Cum să construiești un oraș – cu ziduri, legi și grădini elegante

Dacă vrei să fondezi un oraș, o idee bună ar fi să găsești un fluviu sau două – în cazul de față, minunatele fluviu Tigru și Eufrat. (În greacă, Mesopotamia înseamnă „pământul dintre râuri”.) Fluviile sau râurile luminează apă de băut și pentru irigarea culturilor, așa că nu e de mirare că primele orașe s-au dezvoltat aici.

Pe parcursul a 3 000 de ani, locuitorii Mesopotamiei au deprins treptat traiul în comunități mari. Nu le-a fost ușor. Când mulți oameni trăiesc laolaltă se și ceartă des, ceea ce înseamnă că trebuie să inventeze legi. Apoi au fost nevoiți să țină evidența tuturor culturilor

sau a lucrurilor produse ori vândute, drept care au inventat primul sistem de scriere. Da, chiar așa, scrisul a fost inventat de contabili. Sumerienii au fost printre primele popoare din Mesopotamia. Firi foarte întreprinzătoare, ei au descoperit navigația și au învățat să facă roți și hărți. Erau niște adevărați ași la matematică și astronomie.

Dar n-a trecut mult timp până a apărut competiția, căci akkadienii, asirienii și babilonienii au întemeiat orașe-state rivale. Mai ales babilonienii erau luptători de temut. Dar în același timp erau mari meștri grădinarilor, iar capitala lor, Babilonul, era renumită pentru frumoasele sale grădini.

DIN 3 500 î.H. PÂNĂ ÎN 600 î.H.

HARTA MESOPOTAMIEI

Mai multe orașe-state extraordinare au înflorit în această zonă (pe teritoriul actual al unor țări precum Irak, Siria și Turcia). Sumerienii au dat tonul, fondând orașe precum Ur și Eridu, iar ceilalți n-au făcut decât să-i copieze. În cea mai mare parte a timpului, orașele se luptau între ele, fiind într-o strânsă competiție pentru supremație.

LIMBA
Akkadiană și
sumeriană
(și multe altele)

O imagine
a lumii din
Mesopotamia,
cu zidurile sale suspendate, berea cu impurități
faii îngrapiți și o bibliotecă reală, în cu greutate

6 AGRICULTURA
Mesopotamienii au învățat agricultura, iar cei mai mulți oameni cultivau pământul. Datorită lor, locuitorii orașelor aveau hrană din belșug și se puteau ocupa de alte îndelungități – precum inventarea roții, a armelor, a bărcilor cu pânze și a berii.

7 CARE TRASE DE BOI
Sumerienii au avut strălucita idee să pună animalele să tragă plugurile. Viața a devenit mult mai ușoară așa, deși probabil că nu și pentru animale.

8 KUBABA
Ea este faimoasă pentru că e fost prima femeie conducătoare confirmată istoric. După ce în tinerețe a fost cărciumărească, a devenit apoi regina orașului Kis. Asta do schimbare de carieră!

9 UR-NAMMU
Rege din Ur, cunoscut pentru promulgarea celui mai vechi set de legi, denumit – plin de modestie – „Codul lui Ur-Nammu”. Cele mai multe pedepse implicau plata unei amenzi în argint sau chiar pedeapsa cu moartea.

10 HAMBURARI
Un mare rege babilonian. El a creat un set de legi. Codul lui Hammurabi, cu să se asigure că toată lumea e tratată corect. Din păcate, lașile lui înșelărești că trebură să îl dăvedească în viața sa. Într-un rău. Dacă te înșelărești și pierzi.

11 LAMASSU
Asirienii au construit aceste stătuți imense înfățișând lăurii sau lei pentru a-și proteja palatele și templele. Ele aveau capete de oameni (bărbați), aripi de vultur și reprezentau stelele și constelațiile de pe cerul nopții.

12 GHILGAMES
Unul dintre primii regi ai cetății Uruk, el a devenit și personajul principal din *Epopeea lui Ghilgames*. Nu știm mare lucru despre el, dar în epopee era fiul unui zeu, a construit singur zidurile orașului și a domnit vreme de 126 de ani. O poveste foarte plauzibilă, nu?

13 KIS
Unde sunt cursuri de apă, în general, este și nămol sau lut. De aceea, marile orașe înconjurare de ziduri, precum Kis, au fost construite mai ales din cărămizi de lut.

1 BABILON

Marea capitală a Imperiului Babilonian. Orașul a devenit faimos pentru grădinite lui suspendate. Nu avem nici cea mai mică idee despre cum arătau, dar știm că majoritatea trăitorilor din acele timpuri erau convingeți că a smintelă deplină să plantezi chestii dragute pe care să nu le poți mânca.

2 ASSUR

Un oraș extrem de mare construit de asirieni. Aveau peste treizeci de temple, mai multe palate și o bibliotecă plină cu tablete de lut, ștersele din Babilon.

3 SARGON CEL MARE

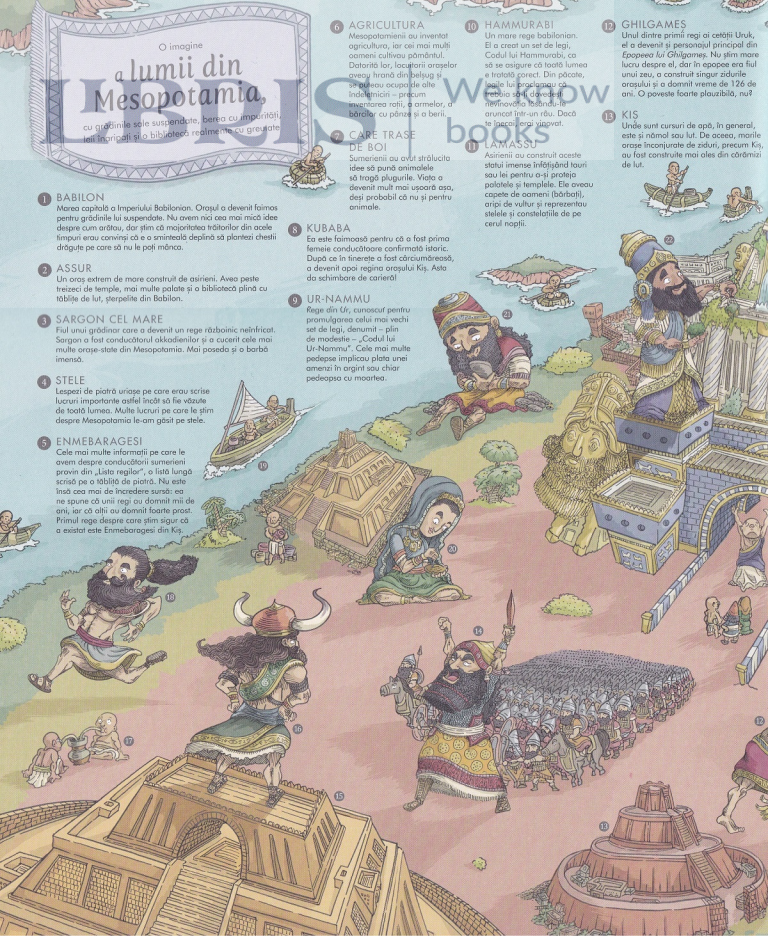
Fiul unui grădinar care a devenit un rege războinic nelitrat. Sargon a fost conducătorul akkadianilor și a cucerit cele mai multe orașe-stați din Mesopotamia. Mai posedă și o barbă imensă.

4 STELE

Lespezi de piatră uriașe pe care erau scrise lucruri importante astfel încât să fie văzute de toată lumea. Multe lucruri pe care le știm despre Mesopotamia le-am găsit pe stele.

5 ENMEBARAGESI

Cele mai multe informații pe care le avem despre conducătorii sumerieni provin din „Lista regilor”, o listă lungă scrisă pe o tabletă de piatră. Nu este însă cea mai de încredere sursă: ea ne spune că unii regi au domnit mii de ani, iar că alții au domnit foarte prost. Primul rege despre care știm sigur că a existat este Enmebaragesi din Kis.

we know
books

17 BERE
Mesopotamienii nu au inventat ei berea, dar obisnuiau s-o baco in cantitati copioase. Berea lor arata ca o supa groasa sau ca fierura de ovaz, asa ca foloseau paie ca sa nu inghită tot felul de bucatii scorbosae siu pietrele rămase prin băutura.

18 SHULGI
Fiul lui Ur-Nammu. Tatăl lui i-a impresionat pe toți cu măiestria elaborării legilor, dar Shulgi a ales ceva diferit: a alergat 160 km între două orașe într-o singură zi pentru a le demonstra celorlalți că este de puterice.

19 BĂRCI CU PÂNZE
Primele bărci cu pânze erau doar niște bucatii din lemn de care era agățată o veșcă din pânză. Nu puteau fi conduse, asa că mergeau pur și simplu duse de vânt. Din furtine, s-au simțit curând bărci cu un design îmbunătățit, ușor de manevrat dacă te grăbeai să ajungi undeva.

20 ENHEDUANNA
Să scrii literatură era o ocupație foarte nouă în vremurile străvechi. Fiica lui Sargon I, Enheduanna, este prima autoare de literatură și căreia nume este cunoscut. Ea a scris poeme minunate și rugăcini, fiind o mare preoteasă foarte puternică.

21 ASSURBANIPAL
Regale asirian era un războinic nemilos care prefera să poartă smocul un leu cu mîniele goale. Dar era la fel de mândru și de curiozitatea lui de erudit, aici o creșt prima bibliotecă din lume, adunând laolaltă peste 20 000 de cărți de lut.

22 NABUCODONOSOR AL II-LEA
Regele Nabucodonosor al II-lea a reconstruit Babilonul după ce fusese distrus de Sanherib. El o pus să se ridice construcții uimicătoare, iar grădinele suspendate au devenit una dintre cele șapte minuni ale lumii antice. A fost un conducător desleacnic, dând fermelor drepturi egale cu ale bărbătorilor.

14 SANHERIB
Regale Imperiului Asirian. Era fascinat de inginerie și agricultură, și nu s-o sfrit să-și dovedească puterea. Când babilonienii au refuzat să-l accepte drept conducător, el le-a distrus orașul.

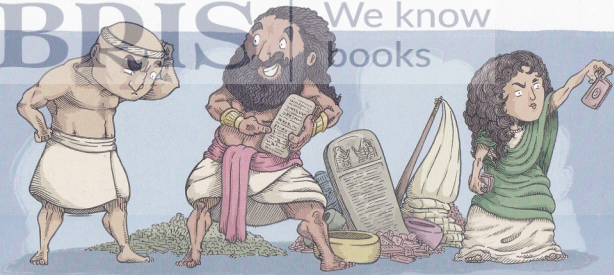
15 UR
Ur a fost unul dintre cele mai mari orașe ale lumii, cu peste 65 000 de locuitori. Templul uriaș din mijlocul lui se numea zigurat. El era dedicat zeului Luni, Nanna, și posedea chiar și o bucatărie unde preoții preparau hrană pentru el.

16 NARAM-SIN
Neputul lui Sargon I. El a extins Imperiul Akkadian și s-a bărat cu aproape toți vecinii. A devenit cum înfingărat, prin urmare le-a zis tuturor să-l trateze ca pe un zeu.

Viața în Mesopotamia

LBDRIS

We know
books

O multime de idei bune, cum ar fi inventarea roții sau a scrisului, au apărut la multe popoare ale lumii cam în același timp, adică acum 5 000 de ani. Și totuși, cele mai vechi exemple de astfel de invenții ne vin de la mesopotamieni.

ELABORAREA LEGILOR

Unul dintre cele mai vechi seturi de legi, Codul lui Hammurabi, își are originea în Mesopotamia. El conține o multime de lucruri, cum ar fi pedeapsa cu tăiatul degetelor sau chiar cu moartea pentru încălcarea legii, dar mai are și idei strălucite, cum ar fi plata unui salariu minim pentru lucrători.

GÂNDIREA „PE LUT”

Sumerienii au inventat una dintre cele mai vechi forme de scriere, denumită scriere cuneiformă. Ea presupunea să desenezi anumite semne pe tăbăite de lut și a fost folosită mai bine de 3 000 de ani. Scrisul însemna că oamenii puteau să înceapă să fină tot soiul de evidențe și să-și trimită unii altora scrisori (pe care le puneau în plicuri de lut, așa că poștașii erau probabil niște tipi foarte puternici în acele vremuri). Sumerienii au fost și primul popor care a ăsternut în scris o poveste: Epopeea lui Ghilgameș, despre nenumăratele aventuri ale regelui Ghilgameș din Uruk, un tip superputernic!

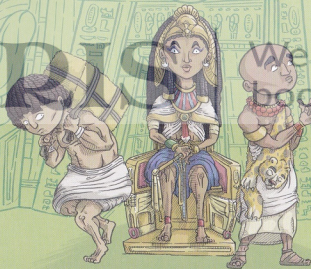

LUCRURI ROTUNDE CU O GAURĂ ÎN MIJLOC

Mesopotamienii au inventat două lucruri foarte practice, rotunde și cu o gaură în mijloc: roata și cifra 0. Primele roți însemnau, de fapt, roata olarului. A trecut însă mult timp până când le-a venit în minte următoarea idee: „Stai puțin, putem să rostogolim roata pe pământ și s-o folosim ca să transportăm lucruri cu ea!”

Babilonienii însă erau foarte avansați când venea vorba de matematică. Cea mai grozavă invenție a lor a fost cifra 0. Asta e ca și cum nu ar fi nimic, dar încercă doar să faci adunări fără ea. Nu-i ușor.

LIBRIS

We know
books

Lumea Egiptului antic

Faraoni cu nasul pe sus, țărani recalcitranți și morminte incredibile

Societatea antică egipteană avea la bază reguli foarte stricte și fiecare își știa locul. În vârful piramidăi erau regii egipteni, numiți faraoni. Ei reprezentau puterea zeilor pe pământ și erau extrem de autoritari.

Cei mai numeroși erau, desigur, țărani, iar ei duceau o viață foarte chinuță. Dar Egiptul antic e plin de surprize. De exemplu, când faraonul nu le-a dat simbrina țăranilor care munceau pentru el, aceștia au făcut prima grevă din lume. Și au câștigat. Femeile egiptene aveau aproape aceleași drepturi ca ale bărbaților, lucru care i-a șocat pe grecii antici atunci când i-au invadat.

Egiptenii erau foarte îndemânatici, cunoșteau scrisul, fabricau sticlă și bărci, precum și unele medicamente foarte eficiente. Ei au fost primii care au copt pâine. Atasamentul egiptenilor pentru ordine însemna că erau foarte pricepuți la construcții enorme, complexe, cum erau extraordinarele piramide pe care le-au înălțat pe post de morminte pentru faraoni. Nici până în ziua de azi nu se știe exact cum au reușit să le facă.

Societatea egipteană antică a rămas în mod surprinzător neschimbată timp de 3 000 de ani – și asta până când a fost cucerită nu doar o dată, ci de trei ori. Prima oară au năvălîi perșii, apoi Alexandru cel Mare și, în cele din urmă, romanii. După moartea Cleopatrei (pe care o vei găsi în Lumea Imperiului Roman), domnia faraonilor s-a încheiat.

DIN 3 000 Î.H. PÂNĂ ÎN 30 Î.H.

HARTA LUMII EGIPTULUI ANTIC

Egiptul antic era situat în nord-estul Africii, pe teritoriul Egiptului de azi (și o parte din Sudan). Ca și în Mesopotamia, viața se desfășura în jurul unui mare fluviu: Nilul. Revărsarea anuală a apelor Nilului a făcut ca pământul învecinat să fie incredibil de fertil, iar principalele orașe ale Egiptului se aflau de-a lungul malurilor sale.

LIMBA
Egipteană

Scrierea hieroglifelor

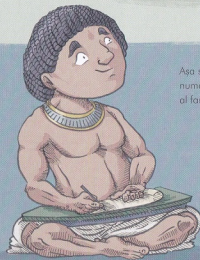
VĂ ROG SĂ VĂ DESENAȚI SEMNĂTURA AICI!

We know books

Hieroglifele egiptene sunt una dintre cele mai vechi forme de scriere. În loc să fie un alfabet, ele sunt desenele unor mici imagini care reprezintă diferite sunete, obiecte și idei.

Hieroglifele erau destul de greu de citit și de memorat – erau de fapt peste 700 de simboluri, reprezentând totul, de la o piramidă la un iepure. Compară-le cu cele doar 31 de „simboluri”

din alfabetul nostru românesc (moștenit de la latină). Iată mai jos cele mai frecvente hieroglife pentru sunete, dar și cum erau scrise nume faimoase:

Așa se scriu cu hieroglife numele unor faraoni. Ovalul din jurul lor se numește cartus, ceea ce înseamnă că numele aparține unui membru al familiei regale. Numele de aici sunt scrise în varianta scurtă – numele complet al faraonilor sunt mult mai lungi (probabil că le lua un secol să semneze diverse documente).

Kheops

Hatsepsut

Tutmes al III-lea

Akhenaton

Tutankhamon

Ramses al II-lea

Construirea Marii Piramide a lui Kheops

SITUATĂ ÎNTRE O STÂNCĂ ȘI... EI BINE, O ALTĂ STÂNCĂ

Faraonii își petreceau mult timp făcându-și griji despre importanța lor în viața de apoi. Esențial era să deji un mormânt masiv sau un monument – și ce putea fi mai impresionant decât o piramidă?

Urișoase piramide din Giza, de lângă Memfis, ne demonstrează ce ingineri uimitori erau egiptenii antici. Cea mai mare dintre ele a fost construită pentru Kheops. Are o înălțime de peste 140 de metri și timp de 3 000 de ani a fost cea mai înaltă construcție din lume.

Piramidele erau făcute din blocuri uriașe de piatră, fiecare cântărind două tone. Au fost necesare 2,3 milioane de blocuri pentru construcția piramidei lui Kheops, iar nimeni nu știe exact cum a fost făcută. Una dintre teorii este că au fost construite niște rampe în jurul clădirii, pe care au fost ridicate blocurile de piatră cu ajutorul frângeriiilor.

Piramidele au fost construite cu o precizie milimetrică, iar arhitecții au încercat prin toate

mijloacele să ascundă intrarea. Faraonii au fost înmormântați cu multe comori, lucru foarte tentant pentru jefuitori. În ciuda celor mai mari eforturi ale arhitecților, majoritatea piramidelor au fost prădate imediat după ce faraonul a murit. Uneori, chiar și mumiia faraonului a fost furată. Până la urmă, faraonii au decis că piramidele nu erau suficiente de sigure. În locul lor, ei au conceput un nou cimitir în desert, cu camere funerare secrete, cioplite direct în stâncă. Cu toate acestea, hoții le-au găsit pe cele mai multe dintre ele.

Inițial, piramidele erau acoperite de un strat de piatră din calcar, deosebit de ușor de tăiat în desertul plin de nisip.

Faraonul în inspecție la șantierul construcției.

Un sfîrșit imens pășea piramidele – o creatură mitologică, înzestrată cu cap de om și corpul unui leu.